

Тема: СИНОНІМИ. ТРЕНУВАЛЬНІ ВПРАВИ

Мета: поглибити знання учнів про синоніми, навчити визначати їх у реченнях; розвивати вміння правильно використовувати синоніми в мовленні, наводити приклади, добирати синонімічні ряди; виховувати відчуття потреби в наполегливій праці.

Тип уроку: комбінований.

I. Актуалізація опорних знань**➔ Перевірка домашнього завдання:****? НЕЗАКІНЧЕНІ РЕЧЕННЯ**

1. Словниковий склад мови вивчає розділ науки ... (*Лексикологія*)
2. Усі слова, які вживаються в мові, становлять її ... (*Лексику*)
3. Лексичне значення слова – це те, ... (*що слово означає*)
4. Лексичні значення слів пояснюються у ... (*тлумачному словнику*)
5. Використання слова в невласливому йому лексичному значенні відносять до ... (*лексичних помилок*)
6. Властиве слову звичайне значення називається ... (*прямим*)
7. Образна назва ознаки предмета, явища, дії – це ... (*переносне значення слова*)
8. Слова, різні за звучанням і написанням, але однакові чи близькі за лексичним значенням, називаються ... (*синонімами*)
9. Слова з протилежним лексичним значенням називаються ... (*антонімами*)
10. Слова, однакові за звучанням та написанням, але різні за лексичним значенням, називаються ... (*омонімами*)
11. Омоніми утворилися внаслідок випадкового ... (*збігу звучання слів*)
12. Слова, подібні за вимовою, про абсолютно різні за лексичним значенням називаються... (*паронімами*).

ВПРАВА 101 (*зачитати дібрані пари слів-синонімів*)

II. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми й мети уроку

Мова – втілення думки.
Що багатша думка,
то багатша мова.
Любімо її, розвиваймо її.
М. Рильський

- Як ви розумієте слова М. Рильського? Свої думки конкретизуйте прикладами. (*Це означає любити мову й розмовляти нею,*

передавати інформацію про наш народ із покоління в покоління, дотримуватися єдності та дружби українського народу).

III. Сприйняття й засвоєння навчального матеріалу

ДОСЛІДЖЕННЯ

За допомогою теоретичного матеріалу підручника (с.с.53-56) пояснити записані приклади:

- лелека, бусол, чорногуз;
  - чемний, вихований, ввічливий;
  - іти, прямувати, брести; (синонімічні ряди; осн., опорне, ключове слово)
-
- ✓ абетка – алфавіт;
  - ✓ бавитися – гратися;
  - ✓ біля – коло; (абсолютні синоніми)

ПОШУКОВА РОБОТА

За допомогою теоретичного матеріалу підручника (с.с.53-56) знайти відповіді на запитання:

- Чим відрізняються більшість синонімів? (відмінками лекс.знач.)
- До якої частини мови належать синоніми?
- Що таке текстуальні синоніми?
- Коли варто вдаватися до вживання слів іншомовного походження?

ЛЕКСИЧНА РОБОТА

Запишіть текст, доберіть із поданих у дужках синонімів найбільш доцільний.

Як виросту – збудую (д^ім, будинок, хату),
На хаті колесо (приладнаю, п^риб'ю, прикріплю).
А там я поселю (крилату, летючу, літаючу),
Лелечу, клекітну (родину, с^ім'ю, пару).
Нехай розводиться (селиться, г^ніздиться)
По всіх деревах і (будинках, хатах, оселях),
Нехай мені щоночі (здається, с^ниться, ввижається)
Що я літаю, наче (пташка, птиця, п^тах).

РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ

Подані слова згрупуйте в синонімічні ряди й запишіть. У кожному з рядів підкресліть опорне слово.

Вправа 94 (с.54)

РОБОТА В МІКРОГРУПАХ

Розставте синоніми, дотримуючись градації.

I група – бродити, ходити, тинятися, бігати; великий, колосальний, гігантський;

II група – хоробрий, сміливий, відважний; кричати, розмовляти, шепотіти.

РОБОТА В ПАРАХ Гра «Хто більше?»

Доберіть до поданих слів синонімічні ряди.

Думати, хотіти, говорити, ходити, жити, будувати, кричати.

IV. Закріплення знань, умінь і навичок

➤ САМОСТІЙНА РОБОТА

Запишіть речення. Доберіть потрібне за змістом слово.

Стояла (тиха, спокійна) погода. Дерева ніби (заніміли, застигли) в неперушній тиші. Здалося, що й вітер вирішив (відпочити, вгомонитись) від праці. (Велетенські, гігантські) сосни ніби заснули на мить. І над усім цим розкинулось (чисте, безхмарне) небо без жодної хмаринки.

V. Підсумок уроку

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

— На уроці я навчився (навчилася)...

VI. Домашнє завдання

➤ Вивчити теоретичний матеріал – с.с. 53-56

➤ Виконати вправу 100.